Ч. 85 (13.983). Львів, понеділок 1. квітня 1935. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504.060. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Офіціяльний комунікат про побут Ідена в Москві.

МОСКВА, 31. 3. ПАТ. Около год. 20. оголосили такий офіціяльний комунікат:

В останніх кількох днях між Іденом, льордом охорони печатки та Літвіновим, комісарем закордонних справ, відбулися балачки на тему основних моментів теперішнього політичного положення, в цьому про проєктований східний пакт і інші справи, про які згадано в англійсько-французькому комунікаті з 3. лютого, а також про дальший розвиток і покращання англійсько-большевицьких відносин.

Підчас побуту в Москві Ідена приняв Сталін і Молотов і він мав нагоду обмінятися з ними думками на ті самі теми. Підчас балачок, які весь час були зовсім приязні та щирі, Іден повідомив Літвінова про недавні переговори між англійськими міністрами та головою німецького уряду й устійнили, що ті балачки сприяли вияснению европейського положення. Іден, Сталін, Молотов та Літвінов, які з ним розмовляли, висловили думку, що в теперішньому міжнародньому положенні більше ніж коли небудь треба далі старатися створити в Европі збірну систему безпеки, як це передбачує англійсько-французький комунікат із 3. лютого та згідно з основою Ліґи Націй. У розмові з Іденом Сталін, Молотов і Літвінов підкреслили, що організація безпеки в сх. Европі та проєктований пакт взаємної помочі не мають за цілі ізолювати й окружувати якунебудь із держав, а хочуть створити ґарантію однакової безпеки для всіх учасників пакту та що участь Німеччини й Польщі в пакті привитали б як найкраще рішення справи.

У висліді вичерпуючої та щирої виміни думок представники обох держав ствердили, що тепер нема ніякої основної суперечности інтересів між обома урядами в ніякій основній справі міжнародньої політики, та що цей факт створює трівкі основи для розвитку плідної співпраці між ними для справи мира. Вони переконані, що обі країни в свідомості, що незайманість і успішність кожної з них відповідає інтересам другої, будуть кермуватися у своїх взаємних духом співпраці та льояльного виконання принятих ними зобовязань, які виходять із їх спільної участи в Лізі Націй.

У звязку з цим Іден і розмовляючі з ним Сталін, Молотов і Літвінов переконані, що приязна співпраця обох країв у спільному творі збірної організації мира й безпеки має першорядне значіння для дальшої активізації міжнародніх справ у цьому напрямку.

ІДЕН ВІДІХАВ ІЗ МОСКВИ.

МОСКВА, 31. 3. ПАТ. Останнього дня побуту в Москві Іден далі відвідував ріжні фабрики, установи і т. д. Зрана Іден у товаристві ком. Крестінського й кількох закордонних журналістів проїзджав по метро. Пополудні Іден двічі розмовляв з Літвіновим у справі видання спільного комунікату.

Після вистави в балеті мін. Іден покинув Москву, відпроваджуваний на двірець вищими службовцями комісаріяту з ком. Літвіновим і заступником комісаря Крестінським, представниками амбасади В. Британії та Польщі під проводом амб. Чілстона й Лукасевича, а також представниками большевицької і закордонної преси. Ком. Літвінов попрощав від'їжджаючого мін. Ідена словами: „Бажаю Вам успіхів, бо відтепер ваші успіхи це наші успіхи".

Німецьке військо й панцирні авта на кордоні Литви.

РИГА, 31. 3. ПАТ. Нинішні литовські часописи принесли вістку з прикордонної литовсько-німецької смуги, що там появився німецький відділ ок. 600 вояків і 10 панцирних авт. За якийсь час авта відїхали в невідомому напрямі. Згідно з дальшими вістками цими днями до Столупян прийшов новий відділ райхсвери.

НЕ ХОЧЕ БУТИ ПОСЛОМ. — ВИБИЛИ ШИБИ.

БЕРЛІН, 31. 3. ПАТ. Нім. Інф. Бюро повідомляє зі Штетина, що тамошній литовський консуль Міхаеліс повідомив учора телеграфічно литовське посольство в Берліні, що в звязку з клайпедським присудом не може як німець погодитися із своїми почуваннями, щоб далі виконувати обовязки литовського консуля.

Крім того цеж бюро повідомляє, що минулої ночі вибили шиби в німецькій книгарні в Ковні. Литовська влада скріпила стійки перед будинком посольства й ген. німецького консуляту в Ковні.

ЗДЕРЖАВ ВИДАВАННЯ ВІЗ.

РИГА, 31. 3. ПАТ. Із Ковна повідомляють, що німецький консулят у Ковні здержав видавання віздових і транзитових віз литовським горожанам. Тим, що зголошуються в консуляті за візами, сказали, що всі просьби й візи мусять відсилати до Берліна. Коли відтам прийде відповідь, годі знати.

ЗАСУДЖЕНІ В ОКРЕМИХ КЕЛІЯХ.

БЕРЛІН, 31. 3. ПАТ. Із Ковна повідомляють, що засуджених у клайпедській розправі на кару смерти, замкнули в окремих келіях у ковенській вязниці.

„ПОЗІР — ЗАПАХ КРОВИ!"

РИГА, 31. 3. ПАТ. На шильді литовського посольства в Ризі приліпили папір із написом: „Позір — запах крови!" Литовський посол Вілейшис пішов до м-ства закордонних справ і тут в імені лотиського уряду висловили йому жаль з приводу цього прикрого інциденту. Виновника не викрили.

„Вишлемо на кордон Німеччини збройні сили" — каже французький міністер.

ПАРИЖ, 31. 3. ПАТ. Міністер війни ґен. Моген промовляючи на річних зборах нац. союзу старшин резерви сказав м. і.: Тому, що наші сусіди держать увесь нарід під зброєю, треба уліпшити нашу систему оборони. Держатимемо й далі, а на випадок потреби вишлемо на кордон нові збройні сили, конечні для чуйної сторожі.

Манїфестація голяндських нац.-соціялістів.

ҐАҐА, 31. 3. ПАТ. Відбулися тут нині великі збори голяндської нац.-соціялістичної партії при участи 16.000 осіб у присутності делеґатів Швайцарії, Франції, Італії, Данії, Норвеґії й Ірляндії та 250 німецьких нац. соціялістів.

АМСТЕРДАМ, 31. 3. ПАТ. У суботу в парляменті була велика манїфестація голяндських націоальних соціялістів, у якій взяло участь ок. 20.00 осіб. Був теж провідник ірляндських „синіх сорочок", ґен. О'Дафі. Після манїфестації прийшло до бійки між нац. соціялістами й комуністами.

ПРИСУД НА ГРЕЦЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

АТЕНИ, 31. 3. ПАТ. Воєнний суд в Атенах засудив 10 обвинувачених в участі в ост. повстанні на безвечинцеву вязницю, 10 обвинувачених на кару по 20 літ вязниці, інших увільнили.

Проти чужинців.

ВАШИНҐТОН, ПАТ. Відомий ксенофоб конґресмен Блянтон виступив у палаті з шовіністичним нападом на всіх мешканців Америки чужинного походження. Розгніваний, що імміґраційна комісія конґресу перейшла до денного порядку над його проєктом закону, щоб зовсім замкнути імміґрацію на 10 літ, Блянтон виступив із гострою філіпікою, в якій м. ін. сказав: „Так як Бруно Гавптман був тут нелеґально, так дієтьcя з іншими 3 і пів міл. чужинців. Кожний з тих людей забирає працю якомусь американцеві, кожний з них зїдає хліб голодних дітей і жінок американських горожан. Покликуючись на статтю одного часопису, що описував життя імміґрантів у Клівленді, Блянтон сказав: „Мусимо негайно ввести обовязкову реєстрацію всіх чужинців, мусимо негайно депортувати всіх, які є тут довше ніж три роки, а досі не старалися натуралізувати.

БІЛГОРОД, ПАТ. Преса повідомляє про постанову югославянського м-ства праці й сусп. опіки загострити приписи в справі дозволів на працю для чужинців. Деякі пільги признаватимуть чужинцям, які народилися в Югославії, чужинцям югославянського походження та тим, які прийшли до Югославії перед 1922. р.

НОВИЙ ПАРИТЕТ БЕЛЬҐІЙСЬКОЇ ВАЛЮТИ.
Довіря для уряду.

БРЮСЕЛЬ, 31. 3. ПАТ. Бельґійський уряд устійнив новий паритет валюти на рівні 28 процент нижчому від дотеперішнього.

БРЮСЕЛЬ, 31. 1. ПАТ. Сенат ухвалив заяву довіря для уряду Ван Зелянда 110 голосами проти 20, а 19 здержалося від голосування.

ПРИСУД НА НАЦІОНАЛ-БОЛЬШЕВИКІВ У БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 31. 3. ПАТ. У процесі, що відбувався в Берліні проти 13 членів нелеґальної національно-большевицької організації „Чорний Фронт", запав присуд. Головного обвинуваченого засудили на 5 літ тяжкої вязниці, 7 інших на кару тяжкої вязниці від 2—4 літ, 6 обвинувачених увільнили.

БЕЗПЕКА ФРАНЦІЇ ПРИ СПІВПРАЦІ НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, 31. 3. ПАТ. Льондонський кореспондент нац.-соц. „Нац. Цтґ." пише, що конференція в Стрезі мусітиме опертися на інших основах, ніж ті, які створила Франція та мусітиме шукати можливостей сповнити французькі домагання безпеки при співпраці Німеччини. Щойно на цій основі могтиме мати успіх конференція в Льондоні в участю всіх заінтересованих держав.

ХОТІЛИ СХОПИТИ ЩЕ ОДНОГО ЖУРНАЛІСТА.

ПАРИЖ, 31. 3. ПАТ. У звязку зі схопленням журналіста Якоба преса повідомляє, що такую долю хотіли зготовити німецькому журналістові в Парижі Шварцшільдові, видавцеві тижневика „Ноєс Таґебух". Шварцшільд передав матеріяли в цій справі прокураторові в Базелі.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ В РОКОВИНИ СМЕРТИ Б. ЦІС. КАРЛА.

ВІДЕНЬ, 31. 3. ПАТ. Із нагоди 13-их роковин смерти бувш. цісаря Карла відбулася в Відні на пл. Шварценберґа велика маніфестація леґітимістів, у якій взяло участь кілька тисяч членів організацій згуртованих у монархістичному союзі Айзенер Рінґ, і представників гаймвери. Після полевого богослуження виголосили кілька промов, опісля архикнязь Евген приняв дефіляду монархістичних організацій.

МИР ГІТЛЕРА.

ЦІКАВІ ПОГЛЯДИ ЧЕСЬКОГО ПУБЛІЦИСТА ПРО УСПІХИ ПОЛІТИКИ НІМЕЦЬКОГО КАНЦЛЕРА.

Прага, березень 1935.

Ситуація, яка повстала в Европі після останнього рішучого кроку Німеччини, дозволяє на всякі ремінісценції, комбінації, здогади та пророкування. І їх тепер в европейській пресі повно, а одним із їх головних мотивів це порівнання нинішньої европейської ситуації зі ситуацією з 1914 року.

У статті „Рік 1914 і 1935" з дня 22. березня ц. р. „Діло" зовсім справедливо й обґрунтовано доказало, що хоч теперішня міжнародня атмосфера допускає деяке порівнання, то проте в констеляції европейських сил, у характері конфліктів, у потенціональних можливостях воєнного вибуху між відносинами у 1914 і 1935 році істнують величезні ріжниці. Правда, істнує тепер один такий важний чинник, якого не було в ситуації 1914 р., а саме, що всі кроки теперішньої Німеччини залежать від особистого рішення Гітлера. „Фірер сказав, фірер рішився, фірер наказав", — це безперечно фрази, які допускають приймати льогічну можливість, що той самий імпульсивний фірер одного гарного дня може так само добре рішитися і на війну. Ця можливість, скріплена ще загально-пануючим однопартійним режімом у Німеччині і загальною психікою німецького народу, це нібито найбільш переконливий аргумент для тих, що за всяку ціну хотять бачити нині, весною 1935 р., таку саму небезпеку війни, як була вона весною 1914. При цьому ті, що покликуються на диктаторський режім Гітлера, забувають, що такий сам режім, з такою самою однопартійною системою, панує і в Італії Мусолінія, і Росії Сталіна і ще деяких державах...

Правда, оцінюючи нинішню европейську ситуацію дійсно не можна легковажити собі моменту залежности всіх найважніших питань державного життя Німеччини від особистого рішення імпульсивного канцлера. А проте це підхід дуже односторонній. Бо всі постанови німецького вожда далеко не такі імпульсивні чи спонтанні, як воно на перший погляд видається. Приглянувшись до них ближче, побачимо, що всі ці рішення були досі все добре продумані і підготовані, добре викалькульовані, а що найважніше, вони не були досі ніколи такими, за якими не станув би ввесь німецький нарід. Це ми бачимо добре на таких кроках німецької політики, як виступ з Союзу Народів і безоглядне зброєння, ба навіть польсько-німецький договір чи розмова з французькими комбатантами. В нічому цьому не видно „скоку в темряву". Несподіванка криється лише у формі інколи навіть дуже різкій, в якій ці рішення доходять до відома світу. В самій суті цих рішень нема нічого такого, чого не моглаб стравити противна сторона. І дійсно, ця друга сторона завсіди за якийсь час погодиться з фактами і за якийсь час стає навіть з Німеччиною до нових переговорів. Часто навіть можна мати враження, що ця сторона бажає собі, щоб Німеччина поставила її перед доконаний факт. Про цю сторінку німецької політики і про її значіння для загальної европейської ситуації знаменні міркування приносить останнє число празького тижневика „Пржітомност" зпід пера відомого публіциста Рудольфа Прохазки.

Короткий зміст цих Прохазкових міркувань такий:

Париж і Льондон добре розуміють, що деякі факти мусять статися, але колиб вони мали самі на це Німеччині дозволити, то не найшлиб на це оправдання перед своїм громадянством. Тому то для них приємніше, коли Німеччина бере собі це сама. Те, що Німеччина в таких випадках бере два рази стільки, ніж взялаб охоче ще рік чи два роки раніше, якщо булиб з нею в час і поважно переговорювали, — це вже інша і для Парижа чи Льондону ніби менше важна справа. І саме цей шлях довів нас туди, де ми нині є: від післявоєнних сподівань на Союз Народів і світове розброєння аж до давньої передвоєнної атмосфери, так, якби за ці останні роки ми на все забули і нічого не навчилися. Дарма запускатися нині в довгі рекримінації. Нема сумніву, що і англійський і французький уряд робили зовсім „бона фіде", коли збільшували свій військовий буджет чи заводили дволітню військову службу. Цими своїми рішеннями вони приготовлялися лише до тої ситуації, яку витворила Німеччина своїми відхилами від постанов версайського договору. Але цими своїми рішеннями оба ці уряди (які про відхили Німеччини добре знали) — дали Німеччині нібито оправдуючі аргументи, щоб вона скинула свою маску і відкрито повернула до своєї передвоєнної свободи. Стан „екс лекс" продовжався так довго, аж став нормальний. Коли хотілося дійти від версайського договору до нового міжнароднього ладу, то не треба було зволікати, але взятися за це діло рішуче зараз, як тільки скликано розбройну конференцію, на початку 1932 р."

„Ми нераз звертали увагу на те — каже далі Прохазка — що вислід переговорів про німецьку рівноправність може бути лише один: німці її або дістануть або візьмуть її собі самі. Ріжниця лише в тому, чи ця рівноправність здійсниться шляхом „вділ", міжнародньою конвенцією про обмеження чи зниження зброєння, чи шляхом „вгору", що Німеччина своїм безправним зброєнням здожене інших. Іншого виходу не було, бо не було ніякої можливости вжити одинокого рішаючого засобу проти Німеччини: превенційної війни. І колиб навіть був найшовся у Франції такий шеф уряду, який був би відважився на цей ризиковний крок, то ця одинока можливість була втрачена дефінітивно 26. січня 1934 р., коли підписано німецько-польський договір. В цьому моменті плян розброєння можна було провести лише шляхом, який запропонував Мусоліні, а на який, хоч правда неохоче, погоджувалася теж Англія, тимбільше, що після поїздки Ідена до Берліна булаб на плян Мусолінія погодилася і Німеччина. Мусоліні тоді пропонував: ніяке зниження, лише стабілізація армій т. зв. високозброєних держав і деяке дозброєння Німеччини. Максімум для Німеччини передбачалося тоді 300.000 війська в однорічною презенційною службою, всі роди зброї як і в інших арміях, а летунство в одній третині летунських сил всіх сусідів. Правда, не був то славний плян „розброєння", але всеж це був початок, а що найважніше, це був закон, було це міжнародньо устійнене обмеження зброєння, що булоб обовязувало всіх. Але цей плян не довів до нічого, бо відома нота небіщика Барту з 17. квітня перервала всі переговори та промостила зброєння кожного до вподоби і шукання аліянсів. Висліди такої політики це: з одного боку вступ СССР до Союзу Народів, порозуміння Франції з Італією, ліплення франко-англійської „антанської політики", та з другого боку: відступ Польщі від напрямних французької політики і перехід на шлях німецьких, мадярських і здається теж японських плянів та цілковите знехтування Німеччиною сутніх постанов версайського договору. І так ось Европа дійшла до того, що дехто може радіти з „кінця всіх ілюзій", себто кінця усіх міжнародніх договорів та може дійти до висновку, що не лишається дійсно нічого іншого, як лише старі аліянси".

„Німеччина досягнула свого. Вона не є вже нині більше предметом чужої політики, не є звязана нічим більше, як і інші держави, і може вже нині переговорювати з ними дійсно як рівний з рівними. Здається теж, що найновішим своїм рішенням Гітлер хотів позбутися компензаційних прав. Він не хоче вже нічого давати за мертвий папір, головнож коли йде про т. зв. східний пакт. Правда, і нині будуть далі переговорювати, але будуть переговорювати на тому ґрунті, який собі вибере і підготує сам Гітлер. Гітлер хоче мира, але такого мира, як він його розуміє і нема де правди діти, що від того часу, як Гітлер захопив в Німеччині владу в свої руки, настає в Европі мир такий, як він того хоче. Нині не лишається нічого іншого, як лиш терпеливо ждати, як проявить себе европейська дипльоматія на руїнах колишнього Вільсонівського ідеалізму". М-я.

Література для дітей і дитячі твори

на Совітській Україні.

На погляд комуністичних педаґоґів література для дітей малаб складатися лише з творів, перейнятих комуністичною ідеольоґією. На їх думку, для цього найкраще надавались би ті політичні книжки, що знайомилиб дітей з комуністичним рухом, з боротьбою пролетаріяту проти буржуазії.

На 1-му Всесоюзному зїзді письменників, що відбувся в Москві минулого року, обговорювалось, між іншим питання про створення „великої літератури для маленьких". Головним референтом на цю тему був дитячий письменник Маршак. У своїм рефераті Маршак, всупереч „буржуазним" теоретикам дитячої літератури, гостро ставив питання про політичну спрямованість дитячої літератури.

Як відомо, цей самий принцип кладеться також в основу шкільних читанок, а тому мистецькі твори, вміщувані там, подають дітям у препарованому вигляді.

І всеж діти поза школою залюбки читають „буржуазну" дитячу літературу та клясичні твори, а через те мають можливість порівнювати клясиків із сучасними продуцентами дитячої літератури.

І ось на 1-му Всесоюзному Зїзді письменників довелося членам його вислухати гірку правду від дітей, що прийшли привитати їх. Це були делеґати від сибірської „бази курносих" (кирпатих) та московських піонірів.

Витаючи зїзд, делеґати від дітей висловили й свої побажання щодо тематики творів і мистецької їх якости.

— Пишіть так, як вони, — сказали московські піоніри, показуючи одним рухом на портрети клясиків у салі.

А „база кирпатих" закликала: „Будьте готові створити кращу книжку для нас!"

Але навряд чи змінить комуністична педаґоґіка свої постуляти щодо дитячої літератури, хоч діти недвозначно осудили їх у своїх привітаннях зїздові. Підтвердженням цього може служити той факт, що комуністична педаґоґіка все вишукує нові засоби для прищеплення дітям комуністичного світогляду. Так, в останній час велику увагу уділює вона виготовленню малюнків відповідного змісту, щоби покласти їх в основу клясичних дитячих творів.

У статті М. Арндта „Дитячі твори за малюнками в початковій школі" („Комуністична Освіта", ч. 8—9, 1935. р.) находимо твір учня 4-ої кляси за малюнком на тему „Над забитим селькором" (селянським кореспондентом. — С.), як зразок твору з мистецькими елементами, за оцінкою М. Арндта. Подам тут цей твір у повній непорушності.

„Далеко від міста стояв хутір Іванівка. Хутір цей належав колись багатіям Чумаченкам. Після жовтневої революції хутір у Чумаченків відібрано, а земля перейшла біднякам селянам. Але Чумаченки ніяк не могли помиритися з тим, що їх землею користуються бувші наймити. Був у Чумаченків кучер Петро Бойко. Зараз він сількор у хуторі. Люто його ненавиділи куркулі за ударницьку розяснюючу роботу по хлібозаготівлі. Часто він подавав дописі до сільської стінгазети „Ударник". У своїх дописах часто говорив Петро про шкідницькі дії куркульні, вказував на куркульські ями з хлібом. Раз увечері сидів Петро за столом у сільраді вкупі зі своїми товаришами. Тут то і трапилось лихо.

Куркульня, дізнавшись про це, чекала на нього біля будинку сільради. Коли він вийшов відтіль, вони схопили його і повели на край хутора. Тут теж ждали куркулі. Чумаченко вийшов з юрби і випалив з рушниці. Петро впав. Він був убитий.

Вдома чекала жінка свого чоловіка, але даремна. — він не приходив. Побігла Горпина (жінка Петра) й до сільради. Коли вона дізналася, що він вийшов відтіля давно — на очі у неї навернулися сльози. Сільрада теж затурбувалася. Всі прислухаються. Галас... Крики... Разом всі вийшли на двір. На краю села схопилися ліхтарі. Мерщій туди. Але що це?

Лежить Петро на землі, а біля нього стоїть купка куркулів. Жінка і діти кинулися до нього. В руці у Петра була ґазета, в якій була стаття про викриття куркульних ям. Це діло Чумаченків. Вони були розстріляні. Горпині дали пенсію. Діти його й досі ще вчаться в школі й активно борються проти куркулів та за хлібозаготівлю.

Недавно таки орґанізувався колгосп імени Петра Бойка".

Не стану тут зупинятися на питанні, чи припустимо з педаґоґічних міркувань давати дітям згадану тему для писемної праці, вкажу лише, що булоб необачним на підставі цього твору устійнювати думку про те, як ставиться сам автор до описаної ним події. Не забуваймо, що й у школі за царських часів практикувалося загадувати учням писемні праці на теми, що моглиб

вкрити їхній „образ мислей" (напрямок думок). І що ж? Шкільне начальство все залишилося в турах, бо учні добре знали, що всяке збочення з єдино признаного урядом напряму, втіленого в тричленній формулі — „самодержавіе, православіе і жародність" (під нею розуміли „єдинство русского народа"), потягає за собою для вихованця сувору кару аж до виключення його зі школи.

Нема сумніву в тому, що й учні сов. школи з неменшим успіхом своїми творами в комуністичному дусі водять за ніс своїх педагогів, що згодом лише розводять руками, дізнаючися про те, що міліони учнів початкових і середніх шкіл захоплюються „контрреволюційними ідеями", як про це недавно заявила у довір тривоги московська „Правда"...

Ст. Сірополко

Ухвала довіря для У. П. Р. і проводу УНДО.

ПОЛІТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ЗАЛІЩИКАХ.

В суботу 23. березня відбулася в Заліщиках політична конференція видніших членів УНДО, яку скликали голова Повіт. Народ. Комітету д-р **Роман Стефанович і б. сен. Василь Бараник** і в якій від Української Парл. Репрезентації і Центрального Комітету УНДО взяв теж участь **пос. д-р Степан Баран.** На нараді були присутні місцеві інтелігенти, дехто з інтеліґентів з повіту і гурт видніших селян зі заліщицького повіту. Про наше політичне положення в краю і за кордоном реферував **д-р Ст. Баран,** торкаючися зокрема подій, що зайшли недавно на варшавській парляментарній арені і викликали широкий відгомін серед нашого громадянства в краю. Обговорив теж справу скликання Всеукраїнського Національного Конгресу, опісля вислід недавніх громадських і волосних виборів та потребу сильної організації УНДО.

Над рефератом д-ра Ст. Барана була дискусія і запити, на які відповідав референт. Після того на внесок п. Василя Бараника ухвалено одноголосно таку резолюцію:

Політична конференція членів УНДО в Заліщиках з дня 23. березня, по обговоренні подій, що зайшли в останніх часах на терені сойму й сенату, зокрема по обговоренні становища Української Парляментарної Репрезентації і виступів послів д-ра Дмитра Левицького й Остапа Луцького в соймі та сен. д-ра Антона Горбачевського в сенаті і знаної відповіди мін. Коспажовського у сенатській скарбово-буджетовій комісії 14. лютого, висказує повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації і признання за її дотеперішню працю й оборону життєвих інтересів української нації, як теж довіря і признання за дотеперішню діяльність Проводові Українського Національно-Демократичного Обєднання та прирікає їм свою підтримку в дальшій їх праці.

ПОВІТОВА НАРАДА УНДО В КАЛУШІ

В суботу 23. березня відбулася в Калуші у великій салі Народ. Дому повітова нарада УНДО при співучасти 271 делегатів із 49 сіл повіту. Гучними оплесками привитав Зїзд **посла д-ра С. Біляка,** який, виправдавши неприявність послів Луцького і Великановича конечністю їх побуту у Варшаві (саме йшла справа ухвалення конституції), у своему знаменитому півторагодинному рефераті представив зібраним політичне й економічне положення нашого народу взагалі і в Польщі зокрема та зясував останні події на терені польського сойму. Реферат той нагородили приявні кількакратно гучними оплесками.

Після переведення дискусії над рефератом приняла нарада одноголосно ось-які резолюції:

1) Повітова нарада в Калуші з дня 23. березня стверджує, що лиш Українська Парляментарна Репрезентація, вибрана однозгідним фронтом селян, робітників та інтелігенції в 1930 р., є одиноко покликана репрезентувати український нарід у Польщі і ніхто не може її того права оспорювати;

2) висловлює Українській Парл. Репрезентації УНДО повне довіря за оборону прав українського народу та одобрює її дотеперішню діяльність;

3) завзиває українське громадянство до консолідації всіх національних сил для спільної праці на всіх ділянках національного життя;

4) складає щиру подяку представникам своєї округи послам Луцькому і Великановичеві за їхню невтомну працю та послові д-рові Білякові за знамените звідомлення з діяльности УПР.

Відспіванням національного гимну покінчено нараду.

Міжнародній Жіночий Конґрес у Стамбулі.

Світовий Конгрес Міжнародньої Жіночої Ліги відбудеться цього року в б. столиці Туреччини Царгороді вже в квітні місяці. На цей конгрес вибирається й українська делеґація, яка між іншим матиме за завдання прослідити всі жмуки, що залишились по славній українці Роксоляні, жінці Сулеймана Завойовника. Провідником по Стамбулі для цієї делеґації має бути автор знаменитої повісти „Роксоляна", який зі свого боку вибирається туди, щоби доповнити свою повість новими матеріялами, тепер, за Кемаля Паші, для всіх доступними.

День відпочинку Ідена в палатці Літвінова.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Кореспондент Райтера повідомляє, що 30. березня був для Ідена днем відпочинку. Англійський міністер не вів урядових балачок, а перебував у підміській палатці Літвінова. Вже здається певним, що московська гостина доведе в значній мірі до успішних вислідів. Добре поінформовані кола кажуть, що большевицькі політики захоплені щирістю Ідена та його милою поведінкою. Здається, що гостина Ідена причинилася до усунення деяких побоювань, які мав СССР. Англійський міністер дав заспокоюючу відповідь на деякі справи европейської політики. Керманичі большевицької політики із свого боку висловили готовість співпрацювати на міжнародньому терені, щоб закріпити мирний розвиток подій на суходолі. Успокоєння згаданих большевицьких побоювань буде певно одним із найкращих вислідів гостини. Загальне зацікавлення звертається тепер до варшавської гостини міністра Ідена

Еспанське відзначення для нашого діяча.

МАДРИД, 31. 3. ПАТ. На засіданні Еспанської Комерційної Палати для закордонної торгівлі надано нашому заслуженому на економічній ділянці громадянинові дир. І. Мартюкові за наладнання еспансько-українських торговельних взаємин ордер „Яйця Колюмба" І. кл. на помаранчевій стяжці з мечами

—o—

Чотири жертви македонської революційної орґанізації.

СОФІЯ, 31. 3. ПАТ. Біля міста Ґорна Джумая в болгарській Македонії найшли 4 трупи мужчин, закопані в полі. Поліційне слідство виказало, що це жертви каптурового вбивства македонської революційної орґанізації. В одному з убитих пізнали бувш. посла селянської партії Балабанова

Литва купує літаки і танки.

КЕНІҐСБЕРҐ, 31. 3. ПАТ. „Кеніґсберґер Альґемайне Цайтунґ" повідомляє, що Литва купує далі воєнні матеріяли у Франції. Після купна 14 літаків, Литва замовила тепер 12 бомбовозів, у фірмі Ляфлі кільканадцять танків і кораблів. Франція не дає кредиту, але привозить з Литви більшу кількість товарів.

60 змовників на життя цісаря Манджу-Ко.

ТОКІЮ, 31. 3. ПАТ. Ґубернатор Кореї одержав вістку, що 60 змовників виїхало до Манджу-Ко і Кореї, щоб виконати атентат на цісаря Манджу-Ко Пу-Ї і вищих урядовців підчас їх подорожі до Токіо.

На теми мови.

Про деякі прийменники.

З ріжних причин у нас у літературній мові (й на письмі й у балачці) вживають деяких прийменників не в такому значінні, яке вони мають, а дуже часто надають їм значіння інші. На деякі такі помилки хочемо звернути увагу.

Прийменник *через* має в нас декілька значінь. Передовсім його значіння *місцеве*, нпр. через міст, через ліс, через село (їхати, йти).

Пор. купальну пісню:

Через наше село
Там летіло помело
Стовпом дим..

У цьому значінні вислів із прийменником „через" чергується зчаста з самим орудним відмінком (їхати селом, іти полем). Тут ці вислови вже синоніми, хоч маленька ріжниця між ними таки є. Одначе з того не виходить, щоб зовсім оминати в мові прийменник „через" у його місцевому значінні.

Тут треба звернути увагу, що у нас часто сплутують (під польським впливом) „через" у його місцевому значінні з прийменником *крізь* і власне вживають „через" замісць „крізь". Можна „дивитися крізь вікно", „крізь шпаринку, можна щось „бачити крізь сон", алеж нпр. „міст іде через Дністер", „ця крамниця через вулицю".

Прийменник „через" має причинове значіння (через мене він хоче вступитися, через що ви це робите", тимто вислів „через те" є синонімом до „тому, що". „тимто", де вже ми відчуваємо й наслідок (не тільки причину). В нас у таких випадках уживають неправильно прийменників *для, задля*. А отже прийменники „для, задля" мають намірове значіння. Порівняйте в Шевченка.

Мушу, мушу жити для України, а для чого? (себто для якої мети).

Тимто всі такі вислови як „длячого ти до мене не прийшов" (замісць: чому, через що), „Це внесення перепало для того, що не було добре вмотивоване" — зовсім не українські, а польські. Цікаво, що в польській балачці Львова почуєте часто czemu, temu, замісць dlaczego dlatego. Це вже вплив української мови. Як бачимо, впливи взаємні.

Зате оминаючи причинове значіння прийменника „через" ми вживаємо зовсім невідомо чому у причиновому значінні прийменника „ізза". Тимчасом прийменник „ізза" має тільки місцеве значіння (те саме, що „зза", нпр. „стріляти зза плота", „вилітали орли зза крутої гори". „І" у слові „зза" (ізза) тільки фонетичне і впливу на зміну значіння слова не має. Тимто всі такі вислови: „не прийшов ізза хороби", „не зробив цього задля недуги" (замісць через хоробу, недугу) — не українські, й їх уживати не слід.

Василь Сімович.

(Докінчення буде.)

НОВИНКИ

— **Українські пісні в радіо.** Радіостація в Кошицях (259,1) передаватиме у вівторок 2. квітня концерт українських пісень у виконанні Остапчук-Науменкової. Програма: 1) Артемовський: В саду; 2) Лисенко: Чогож вода каламутна; 3) Степенко: Сумерк; 4) Барвінський: Мрія; 5) Лисенко: Скеля; 6) Кобіль Кобза, 7) Лисенко: На горі Початок концерту в год. 18.

— **Поворот зими.** Від кількох днів Европа знову знайшлася під впливом північних полярних вітрів, що виперли теплі західні вітри на Атлянтійський океан і нанесли з північного бігуна нову зимову атмосферу. Ще в четвер впали в Карпатах сніги, а в ночі на суботу настала над цілим краєм заверуха, що з малими перервами триває дальше. Поля вкрилися сніговою верствою на 40 цм. З Турки повідомляють, що з причини сніговії, яка лютувала над турчанським повітом, утруднена комунікація. В Сянках і Беневій сніг засипав дороги на 1 м. високо, місцями на кілька метрів. Наслідком заметілі перервана була цілу суботу телеграфічна комунікація з Бережанами, Самбором, Сяноком, Камінкою Стр. і Бориславом. Одночасно повідомляють з Криму, що там в останньому часі значно потепліло. Мігдалові дерева зацвили. На Дніпрі і Доні розпочалася пароплавба.

— **Доцільна реклями.** В понеділок від двацятої до третьої улаштовує Центросоюз безплатну пробу своїх мясарських виробів у двох нововідкритих крамницях: при вул. Личаківській і Жовківській. Пробки, не більші як 10 дкг., можна брати і до дому.

— **Допомога жертвам повені.** Допомоговий комітет львівського воєвідства приділив для мешканців ярославського повіту, що потерпіли від торічної повени, 13 вагонів вівса і 5 вагонів сівного ячменю. Крім того закупив 30 вагонів вівса і 150 вагонів бараболі до садження. Все те роздано між дрібних рільників на відробок при публичних роботах. Крім того признали трилітній низькопроцентовий кредит 10 000 зол. на закупно сівного збіжа. А де інші повіти, що находяться в гіршому положенні від ярославського?

— **Господарське приспособлення молоді.** Міністерство промислу і торговлі приготовляє акцію господарського приспосіблення на терені цілої Польщі. Завданням акції запевнити молоді підчас студій і після закінчення відповідних практик у промислових і торговельних заведеннях. Промислово-торговельні палати мають порозумітися з промисловцями, що годяться приняти молодь на практику.

— **Ціни радіових апаратів для шкіл.** У звязку з акцією радіофонізації шкіл у Польщі полекшується для шкіл набування популярного двоіямпового радіового відбірника, достосованого до слухання авдицій у шкільних салях. Ці апарати продає „Союз Польського Учительства" у 10-місячних ратах по ціні коштів продукції. Ціни апаратів є такі: а) двоямповий апарат (для місцевостей без електричної сітки) 104 зол.; б) такий сам апарат з комплексом інсталяційного матеріялу 109 зол.; в) такий сам апарат з комплексом інсталяційного матеріялу, сухою батерією жаріння 4,5 вольт і сухою анодовою батерією 120 вольт 131 зол.; г) дволямповий апарат (для місцевостей, що мають електричну сітку на змінний струм) 137 зол.; д) такий сам апарат з ізоляційним матеріялом 142 зол. Всі інформації у звязку з продажею радіових апаратів для шкіл дає головна управа „Звйозку" Варшава, Косцюшковске Вибжеже.

— **Академічна оплата за весняний триместр.** У звязку з недалекими записами на університетах у весняному триместрі м-ство освіти видало вияснення в справі оплати чесного від студентів, що записуються вперше в середині академічного року. Нові студенти весняного триместру мають платити чесне за цілий піврік.

— **Особисті вісти.** Проф. Іван Огієнко, б. ректор камян. українського держ. університету, б. уповноважений уряду УНР в Камянці Подільському, б. професор св. Богословії у варшавському університеті, звичайний доктор брненського університету, невтомний видавець слівників і правил на непорушний правопис дістав за заслуги в ділянці пропаганди культу милозвучности европейських мов високе відзначення від Королівського Інституту в Льондоні у формі почесного членства в цьому інституті.

— **Не буде страйку трамваярів у Львові.** В справі плянованої обнижки платень міським робітникам, відбулася в суботу конференція представників громадських службовців з представниками міської управи. Покищо міська управа змодифікувала трохи свій проект, представники олужбовців згодились на нього. Пізним вечором відбулися збори міських службовців ріжних категорій при участи коло півтора тисячки осіб. Тільки незначна ґрупа заявилася за страйком, всі інші згодилися на обнижку поборів, але про знесення додаткових чинитьб (додатки на однострої, відпустки, святочне і т. п.) не хотять чути. Після зборів відбулася в ратуші знову конференція, на якій устійнено обосторонно обнижку платень від 8 до 12 прц. та інші справи, з виїмкою справи мундурового і трамваєвих карт для родин робітників, що буде предметом ще одної конференції.

— **Винагорода за відпустку.** Найвищий суд у Варшаві рішив, що звільнення службовця з кінцем календ. року з одночасною виплатою винагороди за час виповідження, який обіймає частину наст. року, не управнює службовця домагатися винагороди за відпустку в році, коли не був уже занятий у свого працедавця.

— **3600 зол. за образу марш. Пілсудського.** Апеляційний суд у Львові розглядав справу купця Іс. Райхеса, якого городський суд засудив на 3 місяці арешту за прилюдну образу марш. Пілсудського. Образи цієї допустився Райхес нічно в каварні, де забавлявся з джокеями після того, як виграв 200 зол. на перегонах. На розправі обвинувачений боронився тим, що був пяний. Трибунал засудив Райхеса на 3.600 зол. кари або 3 місяці арешту.

— **Щастя нашого земляка в Австрії.** З приватного, але певного джерела довідуємося, що наш відомий знавець мистецтва д-р В. Залозецький, доцент віденського університету, виграв льос на швайцарській льотерії в сумі 100 тисяч шв. франків.

ДИВОГЛЯДИ.

ПРИПАДОК, ЧИ ТАЄМНИЙ ЗВЯЗОК?

В Італії жило трьох братів Бартіві — всі трійняки; двох у Римі, третій у Міляно. Брати були дуже подібні один до одного і мали багато спільних звичок, навіть вели подібний спосіб життя. Цими днями одного з них переїхало авто, годину пізніше другий брат умер на серцевий удар, не знаючи нічого про смерть тамтого. Третій брат у Міляно вмер теж того самого дня на серцевий удар.

ДОЛЯ МОВОЗНАВЦЯ.

Париський фільольоґ Вужар, який знав 45 мов, несподівано стратив память, а тепер з великим зусиллям може порозумніватись французькою мовою. Ця недуга є імовірно наслідком перевантаження памяти.

СПОРТ.

ФІНАЛИ У ВІДБИВАНЦІ.

Змагання за мистецтво львівської округи У. С. С у відбиванці дали в неділю 31. III. отсі вислідм:

Сокіл-Батько I. учасники — С.-Б. I. члени 2:1.
С.-Б. I. члени — Черник 2:0.
С. IV. — С.-Б. I. Члени 2:0.
С.-Б. учасники — Черник 2:1.
С. IV — С.-Б. учасники 2:1.
Черник — С. IV 2:0.

Після цих вислідів табеля фіналістів виглядає так:

	гри	точок	сетів
1) С.-Б. I. учасники	3	4	5:4
2) Сокіл IV	3	4	4:3
3) С.-Б. I. члени	3	2	3:4
4) Черник	3	2	3:4

Остаточне рішення і порядок у табелі дадуть щойно змагання в найближчу неділю.

Змагання жіночих дружин закінчені остаточно. Табеля жін. дружин виглядає так: 1) Пласт, Стрій, 3) Сокіл IV, 4) УССК.

ЗМАГАННЯ ЗА МИСТЕЦТВО ЛІҐИ.

КРАКІВ. Гарбарня — Погонь 1:1 (1:0).
ВАРШАВА. Легія — Висла 4:0 (3:0).

ЗАКОРДОННІ ЗМАГАННЯ.

ВІДЕНЬ. Париж — Відень 2:1 (2:1).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Понеділок, 1. IV. год. 7·30 веч. „Переносини".
Вівторок, 2. IV. год. 7·30 веч. Ревія Зах. Союзу.

Театр Ріжнородностей.

Понеділок, 1. IV. год. 7·30 веч. „Подружжий жетч".
Вівторок, 2. IV. год. 7·30 веч. „Подружжий жетч".

Кіна.

АДРІЯ: „Між небом і землею" та додаток.
АПОЛЬО: „Недокінчена симфонія".
АТЛЯНТИК: „Нові люди" (Пісня о щасті).
ВАНДА: „А. Л. 14. затонула", „Велика грішниця".
ҐРАЖИНА: „Королева Христина" (Ґрета Ґарбо).
КАСІНО: „Весела вдова" оперетка Легара (з Мор. Шевальє та Мекдональд).
КОЛІСЕЙ: „Злодій сердець", ревія „Хай живе спорт".
КОПЕРНИК: „Клеопатра" та найновіший тижневик.
МАРУСЕНЬКА: „Клеопатра" та найновіший тижневик.
МІРАЖ: „Щойно вчора".
МУЗА: „Весняна парада" (Фр. Ґаль).
ПАКС: „Історія душі", Тижн. ПАТ-а.
ПАЛЯС: „Автло-поліцайстер" (Дина).
ПАН: „Кохання Фрайляйн Доктор", „Створена до цілування".
РАЙ: „Родина Ротшильдів".
СВІТ: „Син Кінг-Конга", комедія „Князь Аркадій".
СОНЦЕ: „Відважний хлопець" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Тіні Бродвею", ревія „Лет у стратосферу".
УТІХА: „Бурителъ" і ревія.
ХИМЕРА: „Світ іде вперед".

Закордонне радіо.

Понеділок, 1. квітня 1935.

Відень (506,8) 17·40 Молоді солісти, 20·00 Вес. авдиція, 21·30 Нар. арії та пісні, 22·00 Концерт, **Прага** (470,2) 17·40 Пісні, 21·00 Хор **Білгород** (437,3) 16·20 Пісоньки, 20·00 Опера, **Берлін** (356,7) 20·10, 23·00 Концерт, **Гайльсберг** (291) 19·30 Форт. твори Макса Регера, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·50 Конц. концерт Вайсмана, 23·00 Форт. твори Баха, **Кельн** (455,9) 16·00 Давні нім. мистці, **Мінхен** (405,4) 13·25 Популярна музика, 19·00 Камер. музика, 20·10 Пісні й музика, **Будапешт** (550,5) 12·05 Форт. і скрипка, 16·00 „Мадам Батерфлай" оп. Пуччіні, 21·25 Циг. музика, **Міляно** (368,6) 11·30 Легка музика, 22·00 Солісти (Аріґо Серато (скр.), Фуґа (форт.), **Рим** (420,8) 12·30 Квінтет, 17·30 Концерт творів Баха.

Вівторок, 2. квітня 1935.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 15·40 Весняні пісні (діточий хор) 17·30 Арії та пісні (Симоне сопр.) 19·30 Вес. мельодії, **Братислава** (298,8) 18·05 Скрипка, 20·15 Жебрацькі пісні, **Кошиці** (259,1) 18·00 **Українські нар. пісні у вик. Остапчук-Науменкової**, **Мор. Острава** (260,5) 17·45 Спів, **Прага** (470,2) 18·25 Спів, 21·35 Фестіваль Баха, 22·30 Суч. музика, **Берлін** (356,7) 12·00 Популярна музика, 19·20 Спів (Прайс сопран), **Франкфурт** (251) 16·00 Форт., 22·20 Нар. музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 21·00 „Кн. Гомбурґ" оп. Ґренера, **Кельн** (455,9) 16·00, 24·00 Прелюдія Шопена, 17·00 Вес. пісні й музика, 19·00 Пісні й танки Скандинавії, **Мінхен** (405,4) 16·10 Солісти, 19·20, 21·00 Концерт, 22·30 Пісні Фішер-Франка (Іргезен сопр., Кувіґ тен.), **Будапешт** (550,5) 13·30 Циг. музика, 17·00 Концерт, 18·30 Скрипка **Міляно** (368,6) 11·30, 13·15 Легка музика, **Рим** (420,8) 20·45 Концерт хору Римської Базиліки, солісти (муз., спів).

Львівське радіо.

Понеділок, 1. квітня 1935.

6·30 Ран. авд., 7·50 Практичні вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Концерт джез.-сальон. орхестри, 12·45 Хочу мати гарний бальков, 12·55 Полудн. денник, 13·00 Музика, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 15·45 Улюблені ревієві пісоньки в гр. пл., 16·45 Чвертьгодина славних артистів (Смирнов, із гр. пл., 17·00 Муз. загадки для дітей, 17·15 Симф. концерт, 18·00 Фільм. огляд, 18·10 Спів (Брагінська) в супр. форт., 18·25 Сусп. хвилинка, 18·30 Льв. спортова округа перед сезоном копаного мяча, 18·40 Сільва рерум, мист. життя, 18·45 Сп. рецітал Вансера (басбаритон) в супр. форт., 19·15 „Нічні дети в Бельховіи" (фейл.), 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35, 19·40 Військ. авд., 20·00 Академія в честь Кір е-Склодовської, 21·30 Музика з гр. пл., 21·45 Веч. денник, 20·5 Як працюємо, 22·00 Реклям. концерт, 22·15 Легка музика.

Вівторок, 2. квітня 1935.

6·30 Ранішня авдиція, 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки, 12·05 Концерт сальон. орх., 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·00 Твори Чайковського з гр. пл., 13·45 З ринку праці, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 14·00 Легка і характеристична музика в гр. пл., 15·45 Концерт см. орхестри, 16·30 Листи від дітей, 16·45 Арії та пісні в вик. Габришевського. 17·00 Скринька П. К. О., 17·15 Орхестри — інструменталісти з гр. пл., 17·30 Скр. рецітал, 17·50 Нові станиці праці, 18·00 Нар. пісні Равеля (вик. Генерт) у супр. форт., 18·15 Фрагмент Ю. Тепи, 18·30 Реклям. концерт, 18·45 Оперткові мельодії з гр. пл. 19·15 Фейлетон про Марію Стахевич Доліньску, 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Прелюдії польських композиторів у вик. Отавової, 19·50 Актуальний фейлетон. 20·00 Легка музика, сп в, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо. 21·00 Концерт польської музики XVI., і XVIII. ст., 22·00 Сальон. музика, 22·30 Бюро студій розмовляє зі слухачем, 22·40 Легка музика.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.